

مواجههٔ مسلمانان با فرهنگ و سیاست مدرن، به ویژه پس از فروپاشی خلافت عثمانی، نوعی احساس عقب ماندگی تمدنی در میان مسلمانان ایجاد کرد و آنان را به پرسشی تکراری برای روزگار ما رساند: چرا ما چنین شدیم؟

وضاح خنفر

وضاح خنفر از سال ۱۹۹۷ به عنوان خبرنگار در آفریقای جنوبی، همکاری خود با الجزیره را آغاز کرد. پس از حوادث ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ به هند و افغانستان رفت تا به به پوشش جنگ افغانستان بپردازد. او در سال ۲۰۰۳ جایگزین «محمد جاسم العلی» مدیر وقت شبکه الجزیره عربی شد و در سال ۲۰۰۶ نیز به عنوان مدیر گروه رسانه‌ای الجزیره منصوب شد.

معنای دقیق کلمه مورخ یا تاریخ‌پژوه دانست، اما او سال‌های سال در حیطهٔ رسانه و مطبوعات کار کرده و شخصیت مطبوعاتی او بر جنبه‌های نظری و پژوهشی‌اش غلبه دارد. خنفر در سال‌های اخیر همواره یکی از حامیان پروپاقرص انقلاب‌های عربی در دههٔ گذشته بوده و به انحای مختلف این انقلاب‌ها را لحظه‌ای تاریخی در مسیر رشد سیاسی و آزادی از بند دولت‌های تمامیت‌خواه استبدادی قلمداد کرده است.^۱ او دگرگونی تلویزیون عربی را رهبری کرد که برخی معتقدند بهار عربی را امکان‌پذیر ساخت. از نظر او دموکراسی ارزش والایی است که در درازمدت بر جهان عرب حاکم خواهد شد و بهار عربی مرحلهٔ مهمی در تحقق این امر است.^۲ به گفتهٔ خنفر، بهار عربی از جمله مراحل مهمی بوده که به نظم پیشین منطقه‌ای در خاورمیانه یا، به تعبیر خنفر، منطقهٔ شرق پایان داده و، با حوادث مربوط به انقلاب مصر و تونس، منطقه وارد دورهٔ گذار به نظمی نوین شده است. انقلاب‌های عربی در شرق موجب تغییر ذهنیت سیاسی مردم منطقه شد که دیگر از پذیرش مشروعیت حاکمیت‌های مبتنی بر نظم پیشین سرباز می‌زنند.^۳ خنفر مانند هر تحلیلگر دیگری در طی سال‌های اخیر به این نکته توجه کرده که چرا فرایند بهار عربی

تا از مجرای مطالعهٔ تاریخ تمدن اسلامی گذشتهٔ طلایی اسلام مورد بازخوانی قرار گیرد. ظاهر تاریخ اسلام بهترین محملی بود که مسلمانان می‌توانستند از طریق آن به گذشتهٔ طلایی خویش افتخار نموده و در مواجهه با هجوم فرهنگ و تمدن غربی از راه‌ورسسم خویش دفاع کنند. گویی مدرنیته و فرهنگ مدرن ضرورتی را ایجاد کرده بود که اهل اندیشه در جهان اسلام را به بازخوانی تاریخ اسلام ملزم می‌کرد.

در همین راستا یکی از مهم‌ترین ادوار تاریخی که متفکران و مورخان مسلمان تحت تأثیر شرایط و ضرورت‌های زمانه بدان پرداختند دورهٔ حیات پیامبر اکرم است که غالباً با عنوان «سیره‌نگاری» از آن یاد می‌شود. بخش مهمی از سیره‌نگاری‌های معاصر مسلمانان تحت تأثیر همین شرایط و در جست‌وجوی توصیفی از تاریخ اسلام با هدف ارائهٔ راه‌حلی عینی در مواجهه با مدرنیته نگاشته شد، چنان‌که روند نگارش سیره‌ها در یک سدهٔ اخیر نشان می‌دهد، گویا این فرایند هم‌چنان ادامه دارد.

وضاح خنفر یکی از نخبگان معاصر ماست که در سال‌های اخیر، تحت تأثیر رخداد‌های موسوم به «بهار عربی»، به ارائهٔ تفسیر دیگری از دورهٔ نبوی همت گماشته است. خنفر را نمی‌توان به